

copus, DE PAROCHANIS ALIENIS, lib. III Decret., ubi multa concessit de proposita quæstione.

Nota. Sunt alii Ecclesiæ Romanæ officiales qui etiam titulo Prælatorum decorantur, et in varias classes distinguuntur. De Auditoribus Rotæ et de Protonotariis diximus supra (n°s 118, 123); de cæteris Prælatis, quales sunt Camerarii sive *Participantes*, sive *Supranumerarii*, etc..., nihil in præsenti notabimus, quia nulla jurisdictione, qua tales, potiuntur in Ecclesia. Quæ insignia præferre possint; an aliqua præcedentia illis tribuenda sit in cæteros clericos, quando processionibus aut conventibus Ecclesiasticis intersunt; quinam ex ipsis, et sub quibus conditionibus ac restrictionibus, valeant uti Pontificalibus, pendet a prærogativis quas a S. Sede obtinuerunt, et exponendum habent scriptores rerum liturgicarum ex variis decretis S. Congregationis Rituum. (Decretum 27 sept. an. 1659 multa ea de re determinavit, ut nonnulli abusus abolerentur et induceretur uniformitas.)

SECTIO VI^a

DE SYNODIS EPISCOPORUM.

Cum in præcedentibus dixerimus de jurisdictione Episcoporum in suas diœceses, et de hierarchia inter ipsos constituta, debemus de synodis disserere quibus jurisdictionem exercent extra limites diœcesis singulis assignatae, tum in provinciam, tum in omnem regionem suæ gentis, tum etiam in universalem Ecclesiam.

ARTICULUS I. — DE SYNODIS GENERALIBUS.

216. — Synodus generalis est conventus ad quem omnes Episcopi Ecclesiæ universalis vocantur auctoritate legitima, ad tractandum de negotiis fidei, morum et disciplinæ. Celeberrima habentur in antiquitate concilia œcumениca, « a quibus tot effluxere sanctissimæ constitutiones quæ sunt, ait Card. Petra pars præcipua juris canonici¹. » Multa apud theologos habentur de synodis generalibus; in præsenti sufficiet exponere 1° quo jure convocentur; 2° quæ sit illarum auctoritas; 3° an debeant confirmari a S. Pontifice.

217. — I^o Cujus sit convocare concilium generale et eidem præsidere?

I. Certum est omnibus catholicis ad S. Pontificem solum per-

¹ Card. Petra, tom. II, *Commentarium in const. ix Alexand. III, n° 4.*

tinere convocationem concilii generalis, excepto casu schismatis si dubius foret Papa.

Ratio deducitur ex primatu S. Petri, ad quem devolvuntur causæ majores Ecclesiæ catholicæ. Hinc in tota retro antiquitate constanter observatum videmus nullum concilium habitum esse generale sine assensu Romani Episcopi. In concilio Chalcedonensi Dioscorus fuit condemnatus, quia concilium convocare ausus erat absque Rom. Episcopo, *quod nunquam licuit, nunquam factum est*, ut dicitur in I^a actione.

Omnes Episcopi convocantur, licet necessarium non sit ad œcumenicitatem concilii omnes convenire, quemadmodum explicatur in tractatu theologico *de Ecclesia*.

II. Jus præsidiendi est consectarium juris convocandi, iisdemque principiis innititur. Sive præsens sit S. Pontifex, sive absens, semper habet præsidentiam, qua funguntur ipsius loco legati quos auctoritate apostolica mittit. Sic, in concilio Nicæno, Osius Cordubensis sedit ante Patriarchas Ecclesiarum orientalium, quia S. Sylvesterum repræsentabat. S. Cyrillus eodem modo vices egit S. Cœlestini in concilio Ephesino; et in aliis conciliis, legati Sanctæ Sedis, etsi simplices presbyteri vel etiam diaconi, primum locum pari jure occupaverunt sine ulla contradictione.

Tempore schismatis quando incertum est quis jure occupet Sedem Apostolicam, ob dubium grave de valore electionis, alium ordinem observari necessitas cogit.

218. — II^a Quæ sit auctoritas synodi generalis?

Summa est auctoritas synodi œcumenicæ apud omnes catholicos, quibus semper dogma fidei fuit concilium œcumenicum infallibilitate potiri in docendo, et suprema jurisdictione ad tractandum omnia negotia fori ecclesiastici.

Prob. 1^a *Ex divina Christi institutione et promissis.* — *Euntes docete omnes gentes... Ecce ego vobiscum sum omnibus diebus usque ad consummationem sæculi... Quæcumque alligaveritis super terram erunt ligata et in cœlo... Hæc verba, in*

sensu obvio, promittunt Episcopis, cum assistentia usque ad finem mundi ad futura supernaturaliter, auctoritatem jurisdictionalem, et infallibilitatem; Episcopis, inquam, non singulis, sed collective sumptis, atque suo Capiti indivise unitis, quales erant Apostoli cum Petro: atqui in concilio œcumenico, Episcopi non singuli, sed collective una cum suo Capite S. Pontifice, decreta fidei vel disciplinæ condunt; ergo est in eorum consensu, in illorum utique decretis, summa auctoritas.

Prob. 2^a *Auctoritate Ecclesiæ universalis* in concilio generali repræsentatæ. Traditio SS. Patrum confirmat interpretationem verborum Christi quam protulimus; tenet enim episcopatum unum esse, et summa potestate in doctrina et regimine donatum. Atqui Ecclesia universalis, hoc sensu sumpta, repræsentatur in conciliis œcumenicis; in ipsis docet ac regit omnes fideles; ad hæc siquidem concilia convocantur omnes Episcopi orbis catholici, et licet non omnes re ipsa præsentes sint, non nullis casu impeditis, eos tamen tali numero convenire necesse est ut corpus pastorum merito censeantur repræsentare, et testimonium reddere valeant fidei omnium Ecclesiarum. Martinus V, in constitutione *Inter cunctas*, jubet ut quando hæreticus vel de haeresi suspectus revertitur ad unitatem, interrogetur circa plures articulos et inter cæteros: « Utrum credat, teneat, et asserat quod quolibet concilium generale universalem Ecclesiam repræsentet. Item utrum credat quod illud quod... concilium, universalem Ecclesiam repræsentans, approbat et approbat in favorem fidei, et ad salutem animarum, hoc est ab universis Christi fidelibus approbandum et credendum⁴. »

Prob. 3^a *Ex praxi ipsorum conciliorum*, et sensu communis fidelium. Modus ipse quo synodi generales negotia pertractant, atque causas definiunt, probat quæ omnium animis insita sit idea auctoritatis corporis pastoralis.

A primo concilio Hierosolymitano, ubi omnes Apostoli dixe-

⁴ Labb., *Collect. concil.*, tom. XII, col. 268.

runt : *Visum est Spiritui sancto et nobis, ad synodum Tridentinam quæ dixit : Sancta synodus, a Spiritu sancto edocta, atque ipsius Ecclesiæ judicium et consuetudinem secuta, declarat et docet... omnia Concilia deliberaverunt, et causas, tum fidei, tum disciplinæ cum summa auctoritate ordinaverunt, præcepta condendo pro universali Ecclesia.*

SS. Pontifices præcepta, quæ a conciliis prodierant ubi sui prædecessores una cum Episcopis consequentes causas definiabant, veneratione maxime digna duxerunt. « Nullum audemus, ait S. Leo Magnus, de rebus definitis in concilio Nicæno et Chalcedonensi inire tractatum, quasi dubia vel infirma sint quæ tanta, per Spiritum sanctum, fixit auctoritas. » Epist. lxxviii. S. Gregorius Magnus : « Sicut sancti Evangelii libros quatuor, sic quatuor concilia, suscipere et venerari me fateor, quintum quoque concilium veneror. » Cap. *Sicut*, dist. ix.

Quoniam autem sensu reverentiae christiani suscepérint definitiones conciliorum, inutile est dicere; omnes quippe norunt illos qui horum conciliorum auctoritatem summam agnoscere renuerunt, rebelles in Deum vel etiam hæreticos habitos fuisse.

Hæc est causa cur SS. Patres tanti fecerint concilia oecumenica, et plures convocaverint SS. Pontifices ad providendum majoribus necessitatibus Ecclesiæ. Concilia dici quidem non debent absolute necessaria; nam inest Sanctæ Apostolicæ Sedi potestas sufficiens ea ordinandi quæ requirit temporum opportunitas; sed maxime prosunt. Unde Paulus III, omnium catholicorum votis annuens in convocando synodum Tridentinam, dixit in bulla convocationis, se « in tanta hæresim, dissensionum, bellorumque tempestate, tantisque excitatis fluctibus, » animum adjecisse ad habendum concilium generale; « animo repetentes, inquit, majores nostros sapientia admirabilis et sanctitate præditos, sæpe in summis reipublicæ christianæ periculis, remedium optimum, atque opportunissimum

« concilia oecumenica, et conventus generales Episcoporum, adhibuisse. »

Hinc concludendum Episcopos non esse in conciliis oecumenicis meros consiliarios Papæ, vel ab ipso simpliciter delegatos precaria commissione ad tractandum negotia, sed vere judices jure divino. « Episcopi, ait Card. Soglia, in conciliis non sunt consiliarii, non consultores, sed veri judices; atque adeo præclare a Bellarmino dictum de conciliis Ecclesiæ, concessum episcoporum esse verum consessum judicium. » (*Institutiones juris publici; Prænotiones*, § 55.)

219. — III° Utrum concilium generale indigeat confirmatione data a S. Pontifice?

Decreta concilii generalis confirmari debent a S. Pontifice ut valeant. Necessarium quippe est ad rationem decreti concilii oecumenici ut prodeat a corpore pastorum repræsentante Ecclesiam universalem; nisi autem accesserit consensus Rom. Pontificis, non vere repræsentatur corpus pastorum; deest hujus corporis moralis caput. Insuper, cum Christus commiserit successori Petri curam et regimen Ecclesiæ universalis, contrarium omnino est divinæ institutioni ut lex aliqua Ecclesiæ imponatur, vel aliquid in sua disciplina immutetur, non assentiente Rom. Pontifice.

Hæc doctrina apud omnes doctores catholicos absque ulla ambiguitate recepta, innititur constanti traditione Patrum, adeo ut Pelagius II dicere potuerit Joanni Constantinopolitano : « Cum generalem synodum convocandi auctoritas Apostolicæ Sedi B. Petri singulari privilegio sit tradita, et nulla unquam synodus rata legatur quæ apostolica auctoritate non fuerit suffulta... » Et Damasus, epist. xii, ad Episcopos Dardaniae : « Prima sedes unamquamque synodum sua auctoritate confirmat, et continuata moderatione custodit, pro suo scilicet principatu¹. »

¹ Labb., *Collect. concilior.*, tom. IV, col. 1199.

Habemus in concilio Chalcedonensi exemplum memoratum dignum hujus necessitatis assensus Sanctae Sedis ut valeat decretum concilii. Relatum est supra (nº 426) quomodo decretum quod Patres Chalcedonenses considerunt in favorem Ecclesiae Constantinopolitanæ vi caruerit, deficiente approbatione expectata.

Abs re non erit animadvertere nihil esse in hac dissensione inter Leonem et Patres concilii, quod quempiam offendere debeat. In materia disciplinari, quæ, sub vario respectu, sua habere potest commoda et pericula, mirum non est quod alii alia sentiant, et quod S. Pontifex abhuerit confirmare prærogativas quibus Patres concilii sedem Constantinopolitanam decorari utile existimaverant. Voluntati Pontificis accesserunt Episcopi orientales; ab inceptis tunc saltem destiterunt, et concordia pastorum nullum inde detrimentum pertulit. In causis autem fidei pertimescenda non est dissensio inter S. Pontificem et Patres concilii generalis; quam ne quidem possibilem arbitramur, si maxima pars Episcoporum adsit concilio, et utrinque, tum Papa, tum cæteri pastores, vera libertate gaudent.

« Consensio inter caput et corpus nunquam ex promissione nibus Christi deesse poterit, » ait Mazzarelli; qui alio loco addit: « Numquid in aliquo œcuménico concilio inspexisti caput divulsum a corpore, aut monstruosum illud chimericum certamen capitis ex una parte, et membrorum ex altera? « Unus semper corporis et capitis nutus, unus assensus fuit, « tum extra concilium, tum in concilio¹. » Christus uni Petro promisit se pro eo rogaturum ne deficiat fides ejus, et deinceps cum omnibus Apostolis promisit se ad futurum omnibus diebus, cum illis, inquam, docentibus omnes gentes. Hinc concludere debemus S. Pontificem habere privilegium personale infallibilitatis, dum uti successor Petri fidem Ecclesiæ

¹ De Auctoritate R. Pontificis. tom. I, cap. iv, p. 61; tom. II, cap. xii, p. 514. (Edit. Gandavi.)

annuntiat; et moralem unanimitatem Episcoporum eodem privilegio infallibilitatis gaudere in docendo fidem. Si quis supponere velit dissensionem in fide inter Papam et maximam partem pastorum, subvertit divina promissa et notionem veræ Ecclesiae. Ubinam, quæso, esset unitas et centrum Ecclesiae, si Papa deviaret a fide? Ubinam vero catholicitas, si solus Papa, vel uno die, veram fidem teneat, aliis pene omnibus in errorem prolapsis?

Supposuimus concilium esse liberum; quod enim per vim agitur, irritum est ipso jure; « quæ regula, ait Mazzarelli, tenenda est pari jure in decretis SS. Pontificum, si quando ad ea per vim compulso et adactos devenisse constabit¹. »

220. — IV° Quæ consecaria deducantur ex doctrina proposita?

Ex doctrina proposita in solutione quæstionum precedentium, sequitur 1° dogma esse fidei catholice, concilium œcumenicum supremam habere potestatem in Ecclesia, tum in definiendo causas fidei, tum in condendo canones disciplinares.

Sequitur 2° Papam esse superiorem concilio generali Episcoporum, quatenus illud convocat, regit ac moderatur, tanquam caput Ecclesiae et omnium Episcoporum pater. Ab illius decretis dispensare jure proprio potest, vel ea etiam abrogare, si ad majus bonum Ecclesiae expedire judicaverit. Tandem nulli licet appellare a Papa ad concilium; quod multoties sub gravissimis pœnis prohibitum fuit. Hæc cuncta jura complectitur primatus Sedis Apostolicæ, et eadem jura certam reddunt superioritatem S. Pontificis in concilium. In concilio Lateranensi sub Leone X declaratum est, sess. x: « Solum R. Pontificem tanquam auctoritatem super omnia concilia habentem, conciliorum, judicandorum, transferendorum, et dissolvendorum, plenum jus et potestatem habere. »

¹ De Auctoritate R. Ponf., tom. I, cap. iv, p. 51.

Sequitur 3º concilium generale Episcoporum summum esse remedium Ecclesiæ, in extremis periculis quibus tempore schismatis exposita foret. Talem Episcoporum conventum, quantumvis numerosus sit, dicere non possumus concilium vere et proprie œcumenicum, siquidem, mortuo vel dubio Pontifice, concilium orbatur capite corporis pastoralis; verumtamen valet consulere necessitatibus Ecclesiæ, procurando certam electionem Pontificis.

Ratio est quod, ex dictis supra (nº 218), Episcopi habeant jure divino in solidum sollicitudinem Ecclesiæ universalis, quam quidem sollicitudinem non gerunt in ordine consueto rerum, nisi sub duce S. Pontifice, ita exigente regula hierarchiæ divinitus constituta; sed Sancta Sede a dubio Pontifice occupata, valent illam gerere per seipso in communi, quando aliter non datur medium procurandi salutem Ecclesiæ.

Confirmatur decretis concilii Constantiensis, in sensu quo illa approbavit Martinus V. Casu igitur schismatis quo duo vel plures contendunt de pontificatu, et est dubium grave circa valorem electionis, concilium potest illos omnes deponere, ut nova fiat electio. Fagnan vero sapienter animadvertisit non inde constitui veram superioritatem concilii in Papam, quia licet, in rei veritate, unus sit legitimus Pontifex, cum tamen non appareat quisnam ille sit ex contendentibus, idem est respectu Ecclesiæ ac si nullus esset Pontifex, et omnes repelluntur ab occupata dignitate.

Theologi idem dicunt de casu quo concilium sententiam ferret in personam privatam Pontificis, qui *deprehenderetur* devius a fide, ut dicitur in cap. *Si Papa*, 6, dist. xl. Talem casum chimericum reputamus, de quo tamen fuse disserunt theologi et canonistæ. Multi asserunt eo in casu Papam desinere esse caput et membrum Ecclesiæ et nihil aliud restare propter ordinem juris, et ad irrefragabilem certitudinem ejus dejectionis, nisi sententiam declaratoriam ipsius Ecclesiæ. Ita ratiocinatur Bellarminus; unde concludit concilium non posse

verum Pontificem deponere, licet ejus errorem possit declarare. Alii e contra sustinent Papam hæreticum, licet amiserit fidem, non desinere esse membrum Ecclesiæ, propter characterem Baptismi, et proinde non esse jure divino depositum a pontificatu. Ita præ cæteris Cajetanus: « Qua in re, ait Suarez, « Cajetanus se mire vexat, ne cogatur admittere Ecclesiam vel « concilium stare super Papam etiam in causa schismatis: « tandem concludit esse super Papam ut privatam personam, « sed non ut Papam. »

Hæc solutio non satisfacit Suarez qui et ipse aliam excogitavit. « Quando, inquit, Ecclesia Papam deponeret hæreticum, « non ipsa tanquam superior id præstaret, sed ex concessione « Christi Domini declararet eum esse hæreticum, atque adeo « prorsus indignum Pontificis dignitate; tuncque ipso facto « immediate a Christo deponeretur, depositusque maneret « inferior et posset puniri. Quamvis enim Ecclesia nihil possit « per modum superioris et habentis jurisdictionem in illum, « naturali tamen jure sue defensionis potest illum coercere, « si forte aliquod documentum machinetur in Ecclesiam, aut « congregationem concilii generalis impedire conetur¹. »

An magis satisfaciat hæc solutio, aliis iudicium sit. Graves certe rationes obstant quominus asseratur jurisdictionem amitti ipso facto, jure divino, ob hæresim, ut suo loco dicetur ubi *de Delictis et Pœnis*.

Quidquid sit, sive dicatur sententia concilii decretoria sive simpliciter declaratoria, agnoscitur ab omnibus concilium esse supremum remedium in his periculis, quæ certo avertet Deus a societate christiana.

221. — Vº *Utrum Episcopi, per orbem dispersi, eamdem*

¹ Cf. Fagnan, in cap. *Significasti*, 4, DE ELECTIONE, lib. I, n°s 64-70; — Bellarminum, *de Rom. Pontifice*, lib. II, cap. xxx, et lib. IV, cap. ii; — Mazzarelli, *de Auctoritate Röm. Pont.*, cap. xvii, § 1; — Suarez, disput. x, *de S. Pontifice*, sect. vi.

habeant auctoritatem in Ecclesiam universam, quam exercent una cum S. Pontifice, in conciliis?

I. Episcopi non exerunt potestatem legislativam, nec judicariam in Ecclesiam universalem, quando sunt per orbem dispergi. Inauditum est in traditionibus ecclesiasticis, Episcopos aliter agere officium legislatoris et judicis, extra suas respective dioceses, quam si sedeant in synodo canonice celebrata. Ratio ipsa insuper suadet corpus morale, non posse suis officiis fungi, nisi membra coadunentur, ut collatis in unum consilii, præviaque deliberatione, statuant quid omnibus, vel majoritati opportunum visum fuerit. Igitur extra concilium generale, potestas legislativa et judicaria, residet penes solum Summum Pontificem in Ecclesiam universalem.

II. Episcopi singuli nec etiam possunt exercere auctoritatem doctrinalem, quatenus epistolas doctrinales Ecclesiae universalis inscriberent ad proponendam veram fidem, profligandos errores, librum noxiū reprobandum. Id non ad singulos, sed ad omnes in solidum cum S. Pontifice agentes pertinet: ad summum autem Pontificem proprio jure, sive tempore Concilii, sive extra Concilium, ut alibi ostensum fuit (nº 76). Verumtamen, omnes et singuli in sua quiske Ecclesia, cum auctoritate docent, tanquam membra corporis pastoralis, in unitate Episcopatus cuius pars in solidum a singulis tenetur, ait S. Cyprianus; adeo ut per illos Ecclesia doceat quasi unum os possidens; verba sunt sancti Irenæi. Porro, eo modo doctrina tradita ab omnibus Episcopis est infallibilis, ob divina promissa assistentia supernaturalis. Nunquam eveniet moralem unanimitatem episcoporum, dissentire a centro unitatis, seu a fide cathedrae Pontificalis S. Petri. Fas est proinde arguere ex doctrina Episcoporum per orbem dispersorum, in probationem et confirmationem alicujus articuli, quemadmodum fecerunt olim plures e sanctis Patribus, Petrus Alexandrinus in causa Arianismi, Augustinus in causa Pelagianismi, etc... Nihil etiam repugnat quominus Episcopus, testimonia plurium coepiscoporum, cum

illorum subscriptionibus, afferat in litteris quas ad suam plebem dirigit, dummodo id moderate fiat, nec videatur hujusmodi testimonia æquiparare decisionibus canonicis conciliorum. Sanctus Basilus eo argumento utebatur ad avertendum fideles a captiosis interpretationibus quibus novatores nitebantur eludere definitiones concilii Nicæni. « Justius est, scribebat ad Neocesarienses, res nostras judicari ex multitudine Episcoporum qui nobis in toto orbe terrarum per gratiam Domini conjuncti sunt. Interrogentur Pisidæ, Lycaones, Isauri, Phryges, Macedones, Achæi, Galli, Hispani, Italia tota, Siculi, Afri, etc... « Qui et ad nos litteras mittunt et rursus a nobis accipiunt. Ex quibus litteris, tum quæ illinc afferuntur, tum quæ vice versa hinc ad ipsosmittuntur, discere vobis licet nos omnes esse unanimes, idemque sentire. Quapropter qui communio nem nostram refutit, sinceritas vestra neverit eum sese a tota Ecclesia separare¹. »

ARTICULUS II. — DE SYNODIS NATIONALIBUS.

222. — Synodi nationales dicuntur quæ a Patriarchis vel Primatibus celebrantur, convocatis totius nationis Episcopis. Dictæ sunt quandoque concilia plenaria, non simpliciter quidem, sed relative ad nationem. Celebriora sunt in antiquitate concilia plenaria Ecclesiae Africanae.

Synodi nationales, ut rite convocentur, supponunt diversas Ecclesias nationis subdi jurisdictioni alicujus sedis patriarchalis, seu primatialis, alioquin necesse est ut interveniat auctoritas Summi Pontificis. Nullum est concilium hierarchice constitutum, quod non habeat præsulem jure canonico prædictum auctoritate convocandi omnes Episcopos qui convenire debent, et eorum consessui præsidendi.

¹ S. Athanasius, apud Theodoreum, *Historiæ Eccl.*, lib. IV, cap. iii. — S. Basilus Epistolarum classis 11, epist. cciv.

Hinc est quod in Ecclesiis nostris nullum concilium nationale celebrari possit, sine interventu Sanctae Apostolicæ Sedis quæ convocationi assensum præstet, et præsidem ipsa constitutus aliquem delegatum; nam cum nullus sit Primas qui habeat jurisdictionem in alias Ecclesias, singulæ provinciæ sunt a se invicem independentes.

Comitia cleri Gallicani quæ olim singulis decenniis habebantur, non erant concilia nationalia, sed conventus ecclesiastici ad negotiorum temporalium tractationem, in quibus Episcopi, data opportuna occasione, multa etiam sæpe gesserunt in ordine spirituali. Scopus præcipuus comitiorum erat providere dispensationi quorundam honorum quæ pro causa cleri impendebantur, et præstationi *donorum gratuitorum* quæ Ecclesia Gallicana regibus exsolvebat ad subveniendum necessitatibus publicis regni.

Comitia cleri convocabantur auctoritate regis; soli jus habebant conveniendi, inter Episcopos et clericos secundi ordinis, qui a sua provincia deputabantur, et omnibus sive Episcopis, sive clericis deputatis par erat jus suffragium ferendi; quæ cuncta non concordant cum regulis canonicis de convocatione et celebratione conciliorum. Hæc causa fuit cur clerus Gallicanus, in suis conventibus generalibus congregatus, nunquam sibi vindicaverit auctoritatem legislativam more conciliorum. Multas nihilominus fecit ordinationes, quæ non parum inservierunt ad servandam unitatem disciplinæ per Gallias; ordinationes quippe, seu regulæ, transmissæ a conventu ad singulos Episcopos, plerumque ab illis acceptabantur, qui pro sua quisque diœcesi eas promulgabant. Conventus Melodunensis plures regulas proposuit quæ sunt magni momenti pro disciplina canonica instauranda, et pro seminariorum recto regime. Insuper cleris in suis comitiis non raro libros contra mores aut fidem, et propositiones hæreticas aut scandalosas proscriptis¹.

¹ Cf. Lefranc de Pompignan, *Défense des actes de l'Assemblée du Clergé de France de l'année 1765*, part. I, chap. xiv.

ARTICULUS III.—DE SYNODIS PROVINCIALIBUS.

223. — Synodi provinciales sunt concilia, ad quæ Metropolitanus convocat omnes Episcopos suæ provinciæ.

Hæc statuit concilium Tridentinum : « Metropolitani per se ipsos, seu illis legitime impeditis, coepiscopus antiquior... « quolibet saltem triennio... non prætermittat synodus in sua « provincia cogere, quo Episcopi omnes et alii qui de jure vel « consuetudine interesse debent... convenire omnino teneantur. » Sess. xxiv, cap. II. De hocce decreto, et de celebratione synodorum plures quæstiones occurunt, scilicet 1º an decretum stricte adhuc urgeat ad celebrationem synodi singulis trienniis; 2º quinam ad synodum debeat convocari; 3º quæ sit synodi auctoritas; 4º utrum decreta synodi debeat necessario subjici judicio S. Sedis, antequam publicentur.

224. — 1º *Utrum Metropolitanus teneatur convocare concilium suæ provinciæ quolibet triennio?*

Metropolitanus debet convocare synodum quando illud expedit noverit necessitatibus suæ provinciæ: sed est ratio dubitandi utrum teneatur convocare quolibet triennio. Dubium inde oritur quod ab ipsis initii ad nostram usque ætatem, lex Tridentina nullibi fuerit observata, adeo ut, non sine gravi fundamento, diceretur fuisse consuetudine aliquatenus temperatam¹.

Non solum apud Gallos, Germanos, Hispanos, sed et in Italia, ne exceptis quidem ditionibus Ecclesiae Romanæ, nulla est provincia ubi prætermissa non fuerit triennialis convocatio conciliorum provincialium, et per pauca admodum habita sunt per tria secula, si excipias provinciam Mediolanensem tempore S. Caroli, et Beneventanam sub Card. Ursini, qui « hujusmodi

¹ Fagnan, in cap. *Sicut olim, DE ACCUSATIONIBUS*, lib. V Decret. — C. Petra, t. I, in const. Honori II.

« concilia, in Italia *fere obsoleta*, ait Card. Petra, frequenti « celebratione instauravit in sua provincia. » « Provincialis « synodus, inquit Gavantus, *fere nunquam* hodie celebratur. » Giraldi ait : « Hodie convocatio provincialis concilii *fere ubique obsolevit*. In Germania quidem, id non servari de facto notorium est... In Italia etiam, teste Card. de Luca, nimirum « rara est adeo ut in hac re præsens Trid. decretum pene ab « aula discessisse videatur. » Eodem sensu recentior canonista paucis abhinc annis scribebat de decreto Tridentino : « Hoc caput quoad Italiam ab aula recessisse videtur ; rarus, « et pene abolitus dignoscitur horum conciliorum usus⁴. »

Quæ fuerit causa hujus prætermissionis, non est facile dictu; nec eadem ubique allegari potest. Præcipuas causas reputamus : 1º dissensiones sæpe ortas inter Metropolitanos, Episcopos, et capitula ; 2º negligentiam Episcoporum, de qua non semel olim conquesta sunt concilia generalia, temporibus anteactis ; 3º interventum frequentiorem Congregationum Romanarum in multis negotiis dioceseon; unde minus urgere visa est necessitas synodorum provincialium ad servandam disciplinam.

Quid igitur? Lex fuitne penitus abrogata? Absit quod ita sentiamus de saluberrimo instituto, quod tanta cura commendarunt canones ad instaurationem disciplinæ et totius cleri profectum. Lex non fuit abrogata; dicemus tamen illam *contraria consuetudine non nihil emolliri et temperari*, quod fieri potuisse quoad synodum diocesanam, non abnuit Benedictus XIV (nº 179). Dimititur prudentiae Metropolitani, cum suis coepiscopis, ut convocet concilium, ad mentem Ecclesiæ et ex præscripto decreti Tridentini, quando hanc convocationem expedire ad bonum provinciae videtur.

Loco Metropolitanæ, si impeditus sit, jus indicendi concilium

⁴ Gavantus, *Praxis conciliorum*, part. II, in annot., § 3. — Giraldi, *Expositio juris Pontificii*, p. I, sect. 748. — C. Luca, *Discursus in conc. Trid. xxx.* — Ferrari, *Summa Inst. canonicarum*, lib. I, lit. xv (Genuæ, an. 1847).

devolvitur, non ad coadjutorem, sed ad antiquiorem ordinatio[n]e inter Episcopos provinciæ.

225. — Il^o Quinam convocari debeant ad concilium provinciale et habeant jus ferendi suffragium?

I. Omnes Episcopi provinciæ convocari debent, ac tenentur, legitimo cessante impedimento, venire ad concilium, vel procuratores delegare, si non possint personaliter adesse.

Convocari debent capitula cathedralia, ut per suos delegatos adsint deliberationibus concilii. Prob. 1º ex praxi constanti qua jus illud tribuitur capitulis; 2º ex cap. *Et si*, 10, DE HIS QUÆ FIUNT A PRÆLATO... (lib. III), ubi Innocentius III respondet ad querimonias capituli canonicorum provinciæ Senonensis, capitula debere ad concilia convocari, et eorum nuntios ad tractatum admitti, maxime super his quæ ad capitula contingere dignoscantur. Cum capitula sint senatus Episcoporum pro regimine Ecclesiæ suæ, opportunum judicatum fuit ea admitti in cœtibus episcopalibus, ubi agitur de regimine dioceseon. Insuper multa ibidem negotia tractantur de cultu publico, qui capitulo cathedralis potissimum commendatur.

Præterea communiter invitantur abbates. Illos tamen jus habere ad convocationem non putamus, si sint exempti a jurisdictione Ordinariorum, nec habeant in clerum et plebem jurisdictionem quasi-episcopalem. 1º Nullum citatur documentum juris canonici quo jus ad convocationem abbatibus concedatur. 2º Plerique canonistæ non agunt de illo jure, nec illud supponunt. 3º Litteræ inductionis et convocationis quæ abbates annuerant inter eos qui jure vel consuetudine interesse tenentur, non debent intelligi de jure, seu prerogativa inhærente conditioni prælatorum regularium, sed de obligatione pro casu quo convocati fuerint, sensu supra exposito. 4º Non est cur necessario convocentur, cum nec habeant jurisdictionem episcopalem, ex hypothesi; nec sint consiliarii Episcoporum in regimine Ecclesiarum provinciæ. Quod si forte aliquid a concilio statuatur quod aduersetur privilegiis regularium, viam habent recursus ad

Sanctam Sedem, sicut alii omnes clerici beneficiarii quorum jura violata forent. 5º Concilium Turonensis provinciae habitum an. 1849 statuit in suo decreto vi de *Concilio provinciali*: « Juxta morem pristinum invitabuntur, prout *Metropolitanus cum suis suffraganeis expedire judicaverit*, abbates monasteriorum in provincia existentium, necnon et alii viri scientia... commendabiles. » Hoc supponit nullam esse necessitatem canonicanam convocandi abbates, quales sunt apud nos.

Tandem mos est ut invitentur *theologi*, *canonistæ*, et alii quorum officium necessarium est *Patribus concilii*.

II. Qui invitantur ad *concilium* provinciale, non idecirco habent omnes jus in eo suffragandi, sed ii soli quibus hoc jure vel consuetudine tribuitur.

Hi sunt: 1º omnes *Episcopi* provinciae præsentes, et insuper procuratores absentium, si *Patres* consentiant; 2º abbates sive regulares, sive *commendatarii*, habentes jurisdictionem quasi episcopalem in aliquam partem plebis et cleri provinciae; 3º probabiliter vicarii capitulares, sede episcopali vacante.

Certum est vicarios capitulares plerumque fuisse admissos cum suffragio decisivo, in conciliis provincialibus Galliae¹. Multi canonistæ magni nominis supponunt hoc illis competere jure communi. Ita præ aliis Card. *Petra*, *Comm.* in constitutionem Honorii II, n° 351; *Ferraris*, vº *Concilium*, art. II, n° 45; *Barbosa*, in conc. *Trid.*, sess. xxiv, cap. II, n° 11. Et maxime convenit, siquidem vicarius capitularis episcopali jurisdictione potitur, et diocesim repræsentat. Si plures sedes episcopales provinciae simul vacarent, et vicarii capitulares non haberent suffragium decisivum, contingere posset minorem partem Episcoporum provinciae legem imponere omnibus diocesibus ejusdem provinciae, quod certe non consonat menti canonum.

Concilium Burdigalense condemnavit, an. 1624, opinionem illorum qui asserebant *præter Episcopos*, *quosdam etiam ha-*

¹ Labbe, *Coll. conc.*, t. XV, col. 864, 1428.

bere vocem decisivam in concilio provinciali, sed hæc condemnatio attingit tantummodo novatores qui enitebantur presbyteris jura tribuere in divina Ecclesiæ constitutione quæ ipsis non competunt; et non debet sumi modo absoluto, alioquin nec abbates habentes populum, possent sibi vindicare suffragium decisivum.

Regula est causas omnes in concilio provinciali definiri pluralitate votorum. Si suffragia in duas partes æquales dividantur, res in suspeso manent, nec fertur decretum, quia præses, id est *Metropolitanus*, non habet vocem præpondentem.

226. — IIIº Quæ sit auctoritas concilii provincialis?

Decretum Tridentinum fert: « ... concilia provincialia pro moderandis moribus, corrigendis excessibus, controversiis componendis, aliisque causis, ex sacris canonibus permisis, renoventur. » Hæc ad causas fidei, ad res disciplinare atque ad iudicia referuntur.

1º Plerumque non pertractantur causæ fidei in synodis provincialibus; si tamen suboriantur hæreses, vel opinione contra bonos mores, synodus potest sententias contra doctrinam catholicam glicentes condemnare; ita tamen ut iudicium ab ea prolatum nonnisi accidente solemini Sedi Apostolicæ confirmatione reponendum sit inter dogmata fidei. Ea ratione plures olim hæreses profligatæ sunt a conciliis provincialibus; v. g. concilium Carthaginense et Milevitani damnaverunt falsa dogmata Pelagii contra gratiam Christi; concilium Arausicanum damnavit semi-pelagianismum. Quæ autem hæc concilia decreverunt, firma substiterunt postquam Romanus Pontifex ea rata habuerit et confirmaverit.

In iis quæ liberis scholarum catholicarum disputationibus dimittuntur, nihil definire debet, nec potest synodus provincialis.

2º Potest concilium condere decreta ad disciplinam respiciencia, quod sufficienter indicant verba mox allata conc. *Trid.*;

mores siquidem diriguntur, et corriguntur abusus per leges disciplinare; unde synodus Parisiensis, an. 1849 habita, hæc declaravit : « Docemus secundum Ecclesiæ catholicæ instituta, « Episcopis in concilio provinciali legitime congregatis, jus et « potestatem competere ferendi pro sua provincia leges, dum « modo generalibus Ecclesiæ canonibus et Sanctæ Sedis consti- « tutionibus non adversentur. » (Tit. I, cap. VI.)

3º Tandem synodi provinciales habent auctoritatem judicialem, qua pronuntiant de querelis inter laicos, clericos, et ipsos Episcopos ac Metropolitanum subortis. Concilium Trid. statuit ad hoc tribunal deferendas esse causas minores criminales Episcoporum.

227. — IVº *Utrum decreta concilii provincialis debeant submitti revisioni Sanctæ Sedis antequam promulgentur, et quis sit effectus hujus revisionis?*

I. Metropolitani frequenter ab antiquis temporibus transmisserunt ad Sanctam Sedem decreta suorum conciliorum ab eaque confirmationem expetierunt. Alii id egerunt ob suam filialem reverentiam erga Sanctam Sedem; alii quia de causis fidei tractaverant quæ ad cathedram Petri semper referri necesse fuit; alii demum spe removendi auctoritate apostolica difficultates quæ executionem decretorum forte impediissent. Cæterum, « nec lege, nec more tenebantur, ait P. Thomassinus, a Papa « expectare confirmationem conciliorum provinciarum¹. » Nunc vero extat lex communis quæ omnibus Metropolitanis injungitur, antequam sue provinciae concilii decreta promulgant, ea ad sacram Concilii Congregationem transmittere; ut corrigatur si quid fortasse in iisdem, aut nimis rigidum, aut minus canonibus vel sanæ doctrinæ congruum, deprehendatur. Hanc disciplinam statuit Sixtus V, const. *Immensa*, in qua, inter alia quæ ad convocationem seu celebrationem synodorum attinent, dicitur: « Provincialium vero, ubivis terrarum illa celebrentur,

¹ *Discipl. Eccl.*, tom. II, part. II, l. III, cap. LVII, n° 2.

« decreta ad se mitti præcipiet (Cong. Conc.), eaque singula « expendet et recognoscet. »

Neminem movere potest quod Sancta Sedes hoc testimonium subjectionis expostulaverit; præter quod enim Metropolitanorum jurisdictione ex primatus apostolici concessione profecta, intra angustiores limites coerceri potuit, promulgatio decretorum quae totam insimul provinciam attingunt, non sine gravi ratione reposita est inter causas graviores quæ absolvit non debent inconsulto S. Pontifice. Aliunde, ut quid onerosam Ecclesiis reputarremus disciplinam quæ majorem securitatem omnibus affert?...

228. — II. Decreta conciliorum provincialium non submituntur recognitioni Sanctæ Sedis ut postea confirmationem ab ea reportent, sed ut emendentur si forte reformatione equerint; aliquando tamen, ita petentibus Metropolitanis, per litteras apostolicas confirmantur. Hæc igitur duo: simplex recognitio et confirmatio decretorum, confundi non debent. Vel sola intervenit Congregatio, declarando nihil obstare quominus decreta promulgantur, vel summus Pontifex concilium positive approbat atque confirmat.

In priori casu, est simplex recognitio, quæ non inducit jus novum, nihilque addit decretis synodi, sed quæ tamen dat gravem præsumptionem nihil decretis contineri quod fidei, moribus, seu disciplinæ aduersetur. Re quidem vera Sixtus V Congregationi concilii revisionem demandavit, tum in signum reverentie debite in Pastorem universalem Ecclesiæ, ut ante publicationem certior reddatur; tum majoris cautionis causa, ut si quid forte minus conveniens in actis synodalibus insertum sit, corrigatur; quapropter si nihil immutandum notet, præsumere merito licet nihil reipsa contineri quod disciplinæ aduersetur.

In altero casu est vera confirmatio, quæ majorem auctoritatem decretis inducit, eaque venerabiliora fidelibus reddit. Canonistæ distinguunt duplē confirmationem: aliam *informa communi*, quando superior, nulla vel non exacta causæ cognitione præ-

missa, adeoque de negotio non plene sed confuse instructus, actum ab inferiore gestum confirmat in eo statu in quo antea fuit, sub expressa, aut tacita conditione, *si canonibus et apostolicis constitutionibus non aduersetur*; aliam in *forma speciali*, quando superior actum ab inferiore gestum confirmat, pensatis et examinatis totius negotii circumstantiis, adeoque cum perfecta ejus notitia. Signa confirmationis in forma speciali sunt, si in litteris confirmatoriis haec aut similia adjiciantur: *ex certa scientia... ex plenitudine potestatis... non obstantibus contrariis quibuscumque*, etc... aut si « aliis verbis rescripti « confirmatorii, vel ex narratis in illo constet, superiorem cum « plena cognitione dispositionem confirmasse, quia non interest « quomodo mentem suam exprimat, cum tacite et expresse sit « eadem vis. » (Schmalzgrueber, in tit. de CONFIRMATIONE UTILI ET INUTILI, lib. II, n° 6.)

Confirmatio in forma speciali novum jus tribuit actui confirmato, eumque, si forte invalidus esset, validum efficit, supplingo defectus qui in eo intervenerunt et qui suppleri possunt ac solent a confirmante; dum confirmatio in forma communi, licet actum valide et legitime factum corroboret et acceptio rem reddat, nullam vim habet, nec effectum producit respectu actus invalidi, quem in sua nullitate relinquunt.

Hinc sequitur plurimum quidem valere decretum alicujus synodi provincialis, ad probandam thesim in causa, seu doctrinali, seu disciplinari, ex quo sacra Congregatio hujus synodi decreta promulgari permiserit; dici tamen non debet causam finitam esse auctoritate apostolica, nec amplius licitum aliter sentire vel ordinare quam his decretis declaratum aut statutum fuerit. Hac ratione utimur decretis conciliorum provincialium in nostris *Prælectionibus canonicas*. Quo plures sunt synodi quæ eodem modo et eodem sensu statuerint, eo gravius argumentum deducimus ex illorum decretis; quia presumendum non est S. Congregationem quæ decreta accurate recensuit, et quæ nonnulla ex earumdem synodorum mutanda notavit, nihil de iis decretis

insinuasse, si disciplinam canonicam offenderent. Igitur non solum licitum est ea servare tuta conscientia in provinciis pro quibus lata sunt, usquedum S. Sedes aliud præscripserit, quod nemo in dubium revocabit; sed adduci etiam possunt in confirmationem eorum quae in simili omnino rerum statu, a cæteris Ecclesiis observantur. Major vero est auctoritas decretorum synodi provincialis quando datur confirmatio in forma speciali. Hæc tamen approbatio, licet data sit motu proprio, ex certa scientia, et etiam ex plenitudine potestatis, non derogare censetur juri alteri quæsito, nisi id exprimatur. (Nº 57.)

Nota. Regulariter fit simplex revisio a S. Congregatione; adeo ut nullum sit ex concilii provincialibus, nuper in nostris partibus celebratis, quod Sancta Sedes confirmaverit.